

Buzsá a

IRTA

KELLÉR
ANDOR

— Levél a szerkesztőhöz —

„New-York, te kávéház, ahol oly sokat ültem, hadd nyissam ki az ajtód, leülni még szabad lán csak, mint a koldusnak, aki pihen a padkán s megnézi, mi maradt belőlem s körültem. E nyári koraestén, hogy még mindig vacsoráznak, meginnék asztalomnál egy langyos esti kávét és mint hívő keresztény, elmondanék egy ávét multán az ifjúságnak s multán a régi lánoknak.

(Kosztolányi)

Kedves Barátom, ma reggel elhaladván a lakattal bezárt New-York előtt, furcsa szorongás fojtogatott. Már régóta nem jártam a kávéházban. Mert hova tűnt az a bizonyos „laza lelkiállapot”, amelyről Karinthy Frigyes beszélt s hol a hely varázslata? A szép céltalanságok, a felesleges csevelyek, a pesti agóra-élet korszaka örökre lezárult. Már nem is olyan kávéházas az ember, mint hajdanában. Talán már nem is érvényes Molnár Ferenc megállapítása, amely szerint az igazi hírlapíró a nap és éj minden órájában tud tejeskávét inni. De az a tudat, hogy ha akarod, sem ülhetek be a kecsesformájú székbe, az örök márványasztalok mellé, kínosan érintett. Az rendjén van, ha a hölgy nem akar. De ne mondja ki, hogy soha. A sorompót ne zárja le. Az a pillanat, amikor a New-York kapujára lakat került, pontosan érzékelhető és testileg kitapintható. Hosszas tetszhalála után végleg megszűnt egy életforma; a töredező és eresztékeiben ropogó társadalomnak különleges szigete a New York, amelyben minden másképp volt érvényes. Így volt ez Steuerék, a kávéház kulcsát a Dunába dobó dinasztia alatt, így Harsányiék idejében s így akkor is, amikor Tarján Vilmos, az egykori grandreporter, alsóson és bakkon nyert pénzből átvette a kávéház vezetését. Az éles osztálykülönbségek itt úgy olvadtak fel — természetesen csak a percek múltó önfeledtségében, — mint tűzben a vas. Weiss Fülöp, a kapitalista éppen úgy otthonos volt itt, mint az ifjú, nyomorgó Karinthy vagy a papírból vacsorázó Szekula. Az édes kis feleség irigyelte a nagy kokott csillogó drágaköveit, a nagy kokott irigyelte az édes kis feleség gyanútlan nyugalmát. A tisztahomlokú, alkura képtelen Szász Zoltán tizórás újságolvasás után Spenglerrel magyarázott, megtiszteltetéstől ájuldozó, helyesírási szabályokat nem ismerő hamiskártyásoknak. Tizenhét éves voltam és szomjasan hallgattam a méltatlanul elhomályosodott emlékü Szini Gyulának, a „Rózsaszínű hó” írójának beavatotthangú előadásait André Gidről és Ernest la Jeunesse-ről és jogom volt a mester túróását kifizetni Bakonyi Laci, a kávéház bölcse, itt mondta ki legszebb — tipikusan polgári — megállapítását: „Engem minden érdekel, de semmivel sem törődöm”. Itt találta ki a halandzsát nem Karinthy, hanem Lax, a sánta képügnök. Árnyalakok mozogtak a kávéházban, Hollán Laci és Bátaszéky Lajos, a pallérozottagyú bohém, ez a remekül felkészült, kitűnően író hírlapíró, aki mesterségét süldőkorában abbahagyta és kóbor állatalanságának, nomád semmittevésének harmincéves jubileumát az irodalom és a sajtó előkelőségei estélyiruhás banketten ünnepezték. Itt fejezte ki az üdvözlésekre adott válaszában élete tapaszt-

